

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Non esse expectandam senilem & decrepitam ætatem, ad sueundum
monasticæ uitæ iugum: ut uult Lutherus. XXXIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

Alias regulare est, q̄ post tempus pubertatis, tam masculi q̄
fœminæ possunt profiteri. Hæc ibi. Tempus autem puberta
tis in masculis assignat̄ decimusquartus ætatis annus, & in fœ
minis, duodecimus. Regulari igit̄ obseruatione (ubi peculia
ris aliqua constitutio, illi generali non derogat) masculus ex
pleto decimoquarto anno, p̄t subire professionē monasticam
ut ex prædicto titulo epistolæ decretaliū, cap. ad nostrā, &
cap. significatū est, satis constat, et fœmina, cōlummato anno
duodecimo. Valeant igit̄ Lutherana placita, q̄ de ætate, qua
subeundū est monasterium, hic effutiunt, quoniam sanctioni
bus pontificijs & rectæ rationi, prorsus sunt aduersa.

¶ Non esse expectandā senilem & decrepitam
ætatem, ad subeundum monasticæ uitæ iugū,
ut uult Lutherus. Cap. XXXIIII.

T uero quod in postrema sua obiectione, circa
præcedentis capituli mediū posita proponit Lu
therus, de ijs omnibus religiosi sua quidē sen
tentia dimittendis, ut abeant liberi relicta cucul
la & reuertant̄ ad seculū, qui ante sexagesimū
ætatis suæ annū fuerint uitam cœnobicā professi, ridiculum
potius est & insanix proximū, q̄ serio consulendū. Id ipsum
em̄ esset, feruorē adolescentiæ despumantem in libidinem, de
dicare dæmoni & desiderijs huius seculi, ubi tamen uegetius
est naturæ robur, ad ieiunia & cætera monasterij onera feren
da. Senilem uero etatē, effcētā, & uiribus fractā, post expletas
fortasse libidines (quibus ea grandior ætas amplius non est ac
commoda, ob frigescentem ac languescētē naturæ calorē)
dedicare deo, cū ob debilitatem & imbecillitatē ætatis nulla
ferri possent amplius onera monasterij. Certe id ipsum nō est
set caput & caudā offerre deo in sacrificiū (quod tamen domi
nus in Leuitico fieri iubet) sed caput uitij & concupiscentijs
addicere, dedereq; flagitijs, caudā uero (cū florentior ætas in
peccatis est transacta) dedicare deo, & ita quod potissimū est
& optimū, consecrare satanæ, quod uero deterrimū & elan
guidū atq; debile, deo. Non est profecto hæc æqua, nec deo
grata partitio, a quo cū acceperimus omnia, illi nimis & oīa
hh debemus

Leuit. 5
Quid ē ca
put & cau
dā offerre
deo in sa
crificium

LIBER TERTIVS.

Chryso- **II** debemus. ¶ Sed & hoc loco audiat beatus Iohannes Chryso-
mus stomus, in tertio libro aduersus uituperatores uitæ monasti-
 cæ, hanc improbam sententiã de differenda in senectutem re-
 ligious susceptione confutãs, his uerbis. Quid ergo? Post ma-
 trimoniũ inquires & liberos, non licebit hanc philosophiam
 apprehendere, cū ad senectutem filius peruenerit? Et quis tã-
 dem ille erit, qui polliceat ad extremã nos peruehēdos esse se-
 nectutem? q̄q; cum ad illã peruenerimus, hac in uoluntate &
 snia perseuerabimus? Neq; enim sumus dñi, præstituti ac des-
 finiti uitæ nostræ tēporis, atq; hoc Paulus nos docuit, cū dice-
1. Thessa. 5 ret. Dies dñi sicut fur in nocte, ita ueniet. Neq; rursus in eadē
 semper alacritate propositi, cogitationes nostræ perseuerant
Eccle. 5 Quocirca sapiens quidã admonet dicens. Ne moreris conuer-
 ti ad dñm, neq; differas de die in diem, ne forte cum morã tra-
 his, conteraris, atq; in tempore ultionis pereas. Nempe si ni-
 hil hor; quoc; incertum esset, ne sic quidē liberos nostros dif-
 ferre deberemus, ne tanta detrimenta, q̄ta mox aperiemus, ex
 dilatione ista paterent. **Esset** profecto incredibilis amentię &
 fatuitatis, imo uero summæ immanitatis, si cum iuueni opus
 esset adiutorio, aduersariusq; uehementer immineret, tunc il-
 lum iuberemus quietem agere, mundanisq; immisceri nego-
 cijs, ut capi facilius posset. Cum uero uulneribus innumeris
 confossus iaceret, nullaq; ex parte esset integer, tunc illum ut
 se erigeret, atq; armaret, hortaremur, iacentem iã & saucium,
 atq; omnino debilem. Ita sane inquires. Tunc enim & lucta le-
 uior, & dimicatio facilior futura est, iã extinctis uoluptatibus.
Quæ nã tunc dimicatio, quæ pugna erit, cum nullus sit cõpat
 qui nos prouocet, nullus qui prælio lacestat? Ita profecto, ne
 coronis quidē illustrioribus donabimur. Beatus em̄ (inquit)
Threno. 3 qui tulit iugum graue ab adolescētia sua, sedebit solitarius &
 tacebit. Hic plane, hic miraculis innumeris est dignus, hic &
 laudari & beatissimus meretur dici, qui rebelles insanosq; nat-
 urales motus ratione frenare perrexerit, atq; in ipso impetu
 tempestatis & turbinis illesam seruarit nauē. Hæc Chryso-
 stomus. Qui deinde continuo eiusdem loci progressũ latius ostē-
 dit, ab ineunte statim ætate potius arripiendam esse religionis
 monasti-

monasticæ uiam, cum necdum uitijs imbutus animus, læpescens uirtutibus; habilis est & idoneus, atq; ab subeundum cū hoste antiquo certamen, alacrior, q̄ differendam esse huius uicæ professionem usq; in extremā senectam, ubi totum studiū & tempus consumi tum debeat ad diluenda prioris ætatis peccata, nullumq; ferme suppetat, ad uirtutes comparandas.

¶ Quod autem de uidua non minoris ætatis q̄ sexaginta annorum, admittenda ut alatur facultatibus ecclesiæ, adducit ex **B. Paulo** Lutherus in obiectione proximi capituli, nihil ad rem suā facit. Nempe alia est ratio eius qui ingreditur religionem monasticā ad ferenda illius onera, ieiunia, uigilias, officiorū ecclesiasticorū celebrationem, uictus parsimoniā, uestium asperitatē & cætera consimilia, ad quæ perferenda, tā sera ætas omnino est inepta & imbecillis, & alia profus ratio ipsius uiduæ alendæ opibus ecclesiæ, q̄ ad nulla deputat laboriosa officia ecclesiæ præstāda, nisi forsā ad cōmunia & generalia obsequia qualia sunt, crebra ad deū & quotidiana oratio, non intermissa templi frequentatio, officiorū ecclesiastici assidua auditio, & similia id genus. Cuiusmodi opera exercuisse legit apud **Lucā** Anna prophetissa, filia Phanuel, uere uiduarum memorabile exēplū. Quinimo uidua illa, de qua **Paulus** agit apud **Timotheū**, ut digna haberetur alimonia ecclesiæ, debuit priore ætatis suæ tēpore opera laboriosa exercuisse, & pia in alios officia, non autē post susceptā alimentorū grām, talia exercere. Vidua (inquit) eligat nō minus sexaginta annorū, q̄ fuerit uirius uiri uxor, in operibus bonis testimoniū habens, si filios educauit, si hospitio recepit, si sanctorū pedes lauit, si tribulatiōne patientibus subministravit, si omne opus bonū subsecuta est. Ecce actiuosa prioris ætatis obsequia, q̄ præstitisse debuit uidua, anteq̄ facultatibus ecclesiæ aleret. De hīs uero q̄ post susceptā ab ecclesia alimoniā exhibere debuit officijs, ne unū quidem uerbū prolocutus est **Paulus**. In subeūdo uero monasterij iugo, cōtra res agitur, nec præteritorū operū ibidem habet ratio, quæ trāfacta sunt in seculo, sed futurorū, quæ in cœnobio non sine graui sarcina & onere sunt peragenda, & quibus explendis ætas idonea atq; accommoda debet adaptari.

LIBER TERTIVS.

III
Pro q̄ tpe
& statu ec-
clesiæ, uis-
dua sexa-
gita anno-
rum erat
eligenda
Idem

¶ Veruntamen animauertere non fuerit hic indignum, institutum illud apostoli de uidua minore natu q̄ sexagenaria, nõ enutrienda emolumentis ecclesiæ, temporarium fuisse, & pro eo quidem tempore sancitum, quo exiguæ & permodicæ erant facultates ecclesiasticæ, & uidue adolescentiores, propensiores crant ad petendam huiusmodi ab ecclesia sustentatione quæ tamen promissam uoto castitatem non seruabāt, sed primam fidem (ut ait apostolus) irritā fecerunt. Quocirca cum postea ecclesia maiore afflueret rerum copia, & facta esset opulentior, spectataq; foret firmior uiduarum iuniorum in proposito castitatis constantia, non fuit incoueniens, uiduas ab ecclesia alendas assumi ante annum sexagesimum. **¶** Demum et id magis ridendum, quod eodem in loco postremæ obiectio nis subiicit Lutherus, religiosos scilicet septuagesimo primū ætatis anno aut octogesimo, in monasteriū recipi debere. Et plane addubitandum est meo iudicio, serio ne illud proponat

Septuages-
nariū & o-
ctogenari-
um, nõ esse
suscipiendæ
uite mona-
sticæ ido-
neum.

an ioco. Nā si serio id astruere se dicat, profus delirare uidei, & hac esse pulsandus interrogatione, cuiam officio aut labori monastico idoneus esset septuagenarius aut grandiore ætate uir, defectus uiribus & inutilis annis (cui ob decrepitā ætatem potius ab alijs esset inseruiendum, q̄ ipse inseruiat officijs monasterij, cui item potius teriti opus esset bacillo ad senilia membra fulcienda, q̄ libro ad officium ecclesiasticum explendum, aut ieiunio ad castigandum corpus iam præmortuum.

V **¶** Porro ex hac dilutione haud difficile etiam fuerit respondere adhuc uni ratiunculæ, quam tanq̄ appendicem annectit ante dictis Lutherus, hoc modo. Nonnulli ante decimum octauum ætatis annum professos absoluunt a uoto religionis, & liberos abire sinunt & id ratione imbecillitatis corporis, aut stimulantis libidinis. At nonnullos est inuenire, qui in tricesimo, quadragesimo aut quinquagesimo ætatis anno, tantā habent imbecillitatem aut libidinis feruorē, sicut alij in decimo octauo. Ergo eadem ratione & hos quantacunq; fuerint ætate, debent absoluere & dimittere liberos abire, neq; ullum de terminare annum quo eos constringent ad uota, sed permittere & statuere, q̄ omnia uota sint temporalia & libera. Alioqui sunt cru-

sunt crudelissimi & cruentissimi animicidæ. Hæc Lutherus, VI.
 ¶ Cui paucis satisfaciendum est, ipsum eandem concinere cā-
 tilenam in calce sui operis, quā cecinerat in principio, & ad
 quam tota illius sui de uotis monasticis libri tendit elaboratio
 uota scilicet monastica nō debere esse perpetua, sed solum ad
 tempus, & cum ea libertate, q̄ liceret ab eis reuocare pedem
 cum libitum foret, animoq; uouentis sederet. Sed hoc neq; su-
 is rationibus adhuc effecit, neq; alijs quibuscūq; assequer̄ un-
 q̄. Firmum est enim monasticæ institutionis fundamentum,
 & inōccullum, quod uotorum perennitati & perpetuitati in-
 dimobiliter innititur. Quantum autem ad postremā hāc obie-
 ctiunculam attinet, respondendum est, ipsam debili fulcimē-
 to stabiliri & prorsus inualido, huic uidelicet, q̄ recte agant il-
 li (si qui uspiam locorum sint tales) qui professos debite uitam
 monachalem & solenni iam uoto astrictos, ante decimum oc-
 tauum ætatis annum propter imbecillitatem corporis aut in-
 festationem libidinis absoluunt a uoto religionis & liberos a
 se dimittunt ut redeant ad seculum. Nā neq; propter eas cau-
 sas geminas neq; aliā quamcūq; id attentare queunt patres
 monastici, ne id quod semel deo legitime dedicatum est, rur-
 sus ad prophanos conuertant usus. Quare nec in quacūq; ma-
 iore ætate propter easdem causas aut alias (quascūq;), potest
 a rectoribus monasteriorum fieri circa quempiam illa uotoꝝ
 relaxatio, qua postq̄ ipsa deo rite sunt facta, reuocētur ut irrita
 atq; soluantur. Quod enim semel deo consecratum est, non Leuit. 27
 potest humano arbitrio illi auferri, & mundanis actibus appli-
 cari. Et id quidem si locum habet in uasis, locis, & uestimētis,
 ecclesiastico usui semel accommodatis, quanto magis habere
 debet locum in templis dei animatis, & uiuis lapidibus & ua-
 sis, per solenne uotum diuino cultui perpetuo dedicatis: quē
 admodum circa libri huius principium, ut puta capite quarto
 latius est patefactum. ¶ Sed iam tempus adest ut uela compli VII.
 cemus, excussis pene omnibus locis, in libro Lutherano de uo-
 tis monasticis inscripto, trutinacionem & examen exposcenti-
 bus. Nā si q̄ reliqui sunt illius operis loci, discussionem exqui-
 rentes, quos hic non attigimus, illi sufficienter per ea quę pre-

LIBER TERTIVS.

Totius operis epiloga materiam triū librorū paucis cōstringēs, senti in libro adduximus, confutari possunt & elidi. Eniten-
dūq; nobis est summopere, ut repudiatis quibuslibet impuris
& pravis dogmatibus in synceritate fidei doctrinæq; catholi-
cæ, inconculli permaneamus, profitentes primū, ecclesiasti-
cas sanctiones eā habere uim obligatoriam, ut citra salutis ani-
mæ detrimentum infringi non queant, censentes itidem, ecc-
lesiasticum sacerdotium ab ordine laicorum esse omnino di-
rempum, & sacrosanctam eucharistiam in altaris officio con-
secratam, esse uerum & unicum nouæ legis sacrificium, deni-
q; sentiētes & uota monastica recte esse instituta, & in totum
uitæ reliquū tempus obligatoria. **V**t his & alijs ecclesiæ san-
ctæ traditionibus sacris firmiter inhaerentes, uia nobis pare-
mus ad subeundam demum sanctam ciuitatem Hierusalem,
quæ est sursum mater nostra, ubi est uera, seruitutis omnis ex-
pers, libertas, ubi & ecclesia sanctorum, sine fine triumphans
ubi etiam sincera est religio & immaculata habitantium in
tabernaculo domini, ipsumq; perpetuo laudantium. Cui pro
consummato hoc opere, sit laus, honor, & gloria, atq; gratia-
rum actio, per æterna secula. Amen.

Expletum est hoc opus cōtra Lutherum, in tres libros dis-
sectum, atq; prælo excusum, apud florentissimum Co-
loniensi Academiæ gymnasio. In officina hos-
nesti ciuis **PETRI** Quentell. Anno ab
incarnatione domini (qui obedientiæ,
pietatis, et religionis est amator)
uicesimoquinto, supra mil-
lesimum & quingen-
tesimum, sexto
Kalendas
Mar-
tias.